

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК ЗА II КЛАС (ПЪРВИ ЧУЖД ЕЗИК)

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ

Новите реалности в Европа и света изискват от учениците да притежават знания и умения, чрез които да могат да се развиват самостоятелно, да ги прилагат в мултикултурна среда, както и да работят ефективно в екип, съобразно с установените международни стандарти. Реализацията на младите хора през новия век е свързана с владенето на чужди езици. Не случайно въвеждането на обучение по чужди езици в ранна възраст е приоритет в световен мащаб.

Главната цел на учебните програми по чужд език е да очертаят насоките на обучението по чужд език за съответния клас на основната образователна степен. Програмата по чужд език спомага за цялостното развитие на учениците, за обогатяване на общата им култура и изграждане на подходящи модели на социално поведение в ситуации на межкултурно общуване.

Настоящата програма е предназначена за учениците от *втори* клас от началния етап на основната образователна степен в българското училище. Конкретната цел на програмата е да гарантира изграждане на комуникативни умения според Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужди езици. Програмата е съставена за минималния годишен брой часове по чужд език, определен от учебния план (*64 часа*). Тя е съобразена с психологическата и социалната характеристика на учениците от тази възрастова група.

Обучението по английски език е тясно свързано с обучението по родния език и култура. Комуникативните умения и стратегии, изградени на родния език, служат за опора в учебния процес. Друга важна опора са междупредметните връзки, които позволяват на учениците да се развиват комплексно, като разширяват общата си езикова култура чрез интегриране на придобитите специални знания и умения.

II. ЦЕЛИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Настоящата учебна програма свързва тясноезиковите задачи в обучението по английски език през началния етап с общата образователна цел за формиране на личността на ученика в контекста на родния език и култура. Придобиването на езикови знания и умения по английски език, както и създаването на необходимите навици и стратегии на учене ще спомогне учениците да:

- придобият интерес към английския език;
- разширят познанията си за други народи и култури;
- усвоят основни умения за разбиране на английска реч при слушане и водене на елементарен разговор в познати комуникативни ситуации;
- усвоят латинската азбука;
- усвоят основни умения за четене и писане на английски език;
- придобият начални умения и стратегии за учене на чужд език;
- придобият положително отношение към изучаването на английски език в училище;
- се мотивират за по-задълбоченото му изучаване в следващите степени на обучение;
- изпитат радост и удовлетворение от постигнатите резултати

Структурата на програмата дава възможност на учители, родители и автори да се ориентират лесно в учебното съдържание и очакваните резултати. Тя позволява постигнатите резултати да се оценят обективно според зададените образователни стандарти за учебно съдържание по чужди езици и конкретизирани в нея. За улеснение учебната програма е представена в табличен вид.

Програмата конкретизира резултатите, които се очаква учениците да постигнат в края на този клас по всяко едно от четирите основни умения, като се определят основните тематични области и конкретни теми към тях, чрез които те ще бъдат постигнати.

Програмата представя функционално граматичните категории; контекста, в който те ще се изучават и дейностите, чрез които учениците ще постигнат очакваните резултати.

Важно място се отделя и на интегрирането на обучението по английски език в общата образователна и учебно-възпитателна училищна програма и осъществяването на връзките между предметите. Изучаването на английски език не само ползва знания и умения от други учебни предмети, но от своя страна ги подпомага и обогатява, а също така създава условия за формиране на стабилна ценностна система и адекватно социално поведение.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ			IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ		
Ядра на учебно съдържание	Очаквани резултати по равнище учебна програма	Очаквани резултати по теми	Граматично-функционални категории	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
С Л У Ш А Н Е Ч Е Т Е Н Е	<p>Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разпознава английска реч; • разпознава в потока на речта изучени думи и изрази; • свързва слухов и зрителен образ и разпознава основните интонационни модели; • реагира адекватно на несложни инструкции от учителя; • разбира кратки въпроси, указания и съобщения на учителя или на свои съученици, свързани с изучавания материал, като се говори бавно и ясно. <p>• осъзнава разликата между латиница и кирилица;</p> <p>• съотнася букви от латинската азбука с илюстрации на предмети, животни и т.н., чиито имена включват същата буква;</p> <p>• познава буквите от английската азбука;</p>	<p>Учениците трябва да придобият следните тематични, понятийни, езикови и социокултурни знания и речеви умения, които да използват успешно за комуникация в учебна обстановка и в реални ситуации.</p> <p>Тематични области</p> <p>A3 И МОЯТ СВЯТ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Това съм аз (Представяне – име, националност); • Как изглеждам (Външен вид, облекло); • Моите неща; • Моето семейство; • Моята класна стая. <p>СВЕТЪТ ОКОЛО МЕН</p> <ul style="list-style-type: none"> • Приятели и съученици; • Животни и растения; • Забавления и игри; • Празници в различни страни. 	<p>Учениците трябва да усвоят следните езикови знания и речеви функции:</p> <p>ФОНЕТИКО-ФОНОЛОГИЧНИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • звукове • основни правила за произношение • основни интонационни модели <p>ГРАМАТИЧЕСКИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Местоимения (лични, показателни, въпросителни) • Съществително име видове и число • притежание • членуване • Прилагателно име (качествени) • притежателни, (определения) • Числително име (бройни 1–12) • Глагол <i>Be (+ there is),</i> Модални (<i>can</i>) 	<p>Учениците трябва да усвоят чуждия език:</p> <ul style="list-style-type: none"> • в спокойна и приятна обстановка; • чрез богат нагледен материал; • в обстановка, в която звучи предимно английска реч; • чрез разнообразни дейности, близки до реалните занимания и интереси на децата в тази възраст (игри, песни, танци, рисуване, моделиране, драма), които подтикват към реално общуване; • като работят самостоятелно и в екип. <p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да развият умения за работа с учебни материали: учебник, 	<p>Връзката с другите културно-образователни области, включени в учебната програма, е постоянна и се осъществява чрез:</p> <p>а) заимстване на теми от други предметни области; б) заимстване на умения и стратегии за учене, развивани по-задълбочено в други културно-образователни области.</p> <p>Междупредметни връзки в областта на УМЕНИЯТА:</p> <p>Български език:</p> <ul style="list-style-type: none"> • социални норми на общуване; • използване на ритъм, рима, интонация и речитация като техники за произношение и запаметяване; • изграждане на дискурс (въпроси и отговори); • четене наум/ на глас; • писане; • ориентирани в свързан текст; • правене на описание;

<p style="text-align: center;">Г О В О Р Е Н Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> • „чете“ в хор прости изречения; • чете отделни кратки думи в познат контекст; • ориентира се в кратък текст с помощта на илюстративен материал към него; • открива основната информация в кратки текстове (стихове, приказки, разказчета и др.). <ul style="list-style-type: none"> • отговаря кратко на конкретни, просто и ясно формулирани въпроси; • задава кратки въпроси по изучавани теми; • води кратък елементарен разговор на познати теми по модел; • следва и дава несложни инструкции; • представя накратко себе си, своите неща и близките си; • възпроизвежда стихчета и диалози от учебника; • изразява кратка молба; • говори с прости езикови средства и произношение, което не пречи за осъществяване на нормално общуване; 	<p>СВЕТЪТ ВЪТРЕ В МЕН</p> <ul style="list-style-type: none"> • Настроения и желания; • Здраве. <p>СВЕТЪТ НА МОЕТО ВЪОБРАЖЕНИЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Драматизирани приказки. <p>Понятийни категории</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пространство и ориентация; • Предмет и действие; • Количество и качество; • Цвят; • Притежание; • Наличие; • Време (атмосферно); • Размер; • Отрицание. <p>Социокултурни знания</p> <p>Учениците трябва да се запознаят с някои характерни особености за живота на децата в англоезичните страни, свързани със:</p> <ul style="list-style-type: none"> • семейството; • формите на обръщение към познати и непознати; 	<p>Пълнозначни</p> <p>Време – Сегашно просто на <i>be</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наречие (място, време) • Предлози (време, място) • Просто изречение (положително и отрицателно; повелително, въпросително; кратки отговори) • Синтактични модели SV (e.g. I can sing) SVC (e.g. I am a pupil) SVO (e.g. I have a book) SVA (e.g. The book is on the table) <ul style="list-style-type: none"> • Лексикални: 200 лексикални единици за активна употреба, фразеологични съчетания • Въвеждане на английската азбука • Правопис: елементарни умения за писане на букви • изписване на кратки думи и изрази <p>РЕЧЕВИ ФУНКЦИИ</p> <p>В рамките на своите знания ученикът трябва да умее да изразява следните речеве</p>	<p>работна тетрадка, картинен речник, касетофонни записи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да изградят основни стратегии за учене и общуване (напр. да усвоят елементарни техники за запаметяване, възпроизвеждане и езикова догадка); • да прилагат знания и умения, придобити по родния език при изучаването на чуждия; • да развият умения да свързват наученото от различни области на знанието; • да развият логическото си мислене чрез езикови задачи, гатанки и пр.; • да изразяват свободно своите интереси и способности, артистични и творчески заложби; • да използват наученото в реално общуване с учител и съученици; • да осъзнаят, че има и други народи и култури освен родната култура и да проявят интерес към тяхното изучаване; 	<ul style="list-style-type: none"> • ориентиране в различни литературни жанрове (приказки, стихотворения и др.). <p>Математика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • броене; • сортиране по множества; • пространствено ориентиране. <p>Околен свят:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описание на хора, природа и др.; • сравнение на празници, обичаи и др.; • събиране и сортиране на информация; • представяне на информация. <p>Музика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развиване на усет за ритъм и темпо; • пеене и танци; • драма и ролеви игри. <p>Изобразително изкуство:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развиване на наблюдателност и въображение; • ориентиране в пространството; • развиване на усет към цветовете и форми; • свързване на графичен образ със звуков израз. <p>Домашен бит и техника:</p> <ul style="list-style-type: none"> • изрязване, лепене и пр.; • моделиране; • сглобяване.
--	---	--	--	--	---

<p>П И С А Н Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> използва всички възможни средства, с които разполага, за осъществяване на общуване. <ul style="list-style-type: none"> осъзнава разликата между латиница и кирилица и разпознава отделните букви от английската азбука; пише буквите от английската азбука по модел; пише думи и кратки изречения; използва правопис и пунктуация, които не затрудняват разбирането. 	<ul style="list-style-type: none"> любими приказки, песни и игри; празници. <p>Сфери на социално взаимодействие Учениците трябва да се подготвят за адекватно поведение при общуване:</p> <ul style="list-style-type: none"> в клас извън клас <p>Те изпълняват ролите на:</p> <ul style="list-style-type: none"> събеседник в разговор с учител или ученик. <p>Комунникативни стратегии Учениците трябва да усвоят някои компенсаторни стратегии като опора при общуването. Например да използват:</p> <ul style="list-style-type: none"> езика на тялото (мимики и жестове); международни думи, навлезли в българския език; нагледни средства; прости форми на езикова догадка; помощни учебни средства (картинен речник). 	<p>функции:</p> <ul style="list-style-type: none"> да поздравява; да представя себе си и близките си; да иска и дава информация; да изразява благодарност; да отправя и реагира на кратка молба; да представя собствени умения и пита за уменията на събеседника си (напр. I can read); да изразява поздравления за празник; да дава и реагира на инструкции; да се извинява; да идентифицира и посочва неща. <p>Поведенчески модели Ученикът трябва да умее правилно да се ориентира в комуникативната ситуация и да умее да подбира според нивото на своята компетенция подходящи комуникативни модели, съответстващи на обстановката, темата на разговора и своя събеседник.</p>	<ul style="list-style-type: none"> да почувстват полезността на езика, който изучават и да искат да го използват за общуване. 	<p>Физическа култура и спорт:</p> <ul style="list-style-type: none"> координация; игри и правила; екипност; хигиена. <p>Междупредметни връзки в областта на ЗНАНИЯТА: Български език:</p> <ul style="list-style-type: none"> типове изречения; ритъм и интонация; култура на речта; литературни жанрове (приказки, стихотворения и др.). <p>Обществени науки и гражданско образование – присъства във всички културно-образователни области:</p> <ul style="list-style-type: none"> култура на поведението; ролята на семейството; родно място и родина; България и светът; национална идентичност; правила за безопасност; грижа за животните и растенията. <p>Околен свят:</p> <ul style="list-style-type: none"> природа; национална идентичност; култури на различни народи.
--	---	--	--	--	---

V. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА

В началния етап на обучението по английски език във втори клас оценяването е ориентирано предимно към положителните усилия на учениците да общуват устно и постепенно преминава към оценяване на постигнатите резултати в процеса на усвояването на знанията и уменията.

Учителят наблюдава работата на учениците през целия срок на обучение и отбелязва постиженията им, за да може да даде оценка за развитието и напредъка на всеки ученик. В началния етап на обучението по чужд език е особено важно да се създадат условия за изграждане на положителна вътрешна мотивация у учениците. В този смисъл задачата на учителя е да насърчава всеки „макар и малък, напредък при усвояването на чуждия език, като помага на учениците да възприемат своите успехи или грешки като процеси, които са изцяло в техния контрол и зависят единствено от техните усилия.

Текущото оценяване има преди всичко насърчителен характер – учителят поощрява всеки, макар и малък, успех на учениците и не наказва неуспеха или затрудненията, които те показват, като използва система от окуражителни знаци без наказателни точки или други.

При усвояването на новия езиков материал акцентът е върху правилността на изказа. Трябва да се има предвид, че това е периодът, когато се изграждат правилни говорни умения – произношение и речепораждане. Грешките служат като обратна връзка за учителя: чрез тях той получава информация за това какви трудности учениците срещат при усвояването на езиковия материал. Като анализира причините за трудностите и породените от това езикови грешки, учителят разработва стратегии за тяхното преодоляване и избягване. Във втори клас не се използват диктовки като форма за проверка на знанията.

При комуникативните задачи акцентът е върху свободата и уместността на изказа. Учителят наблюдава в каква степен учениците използват уместно и с лекота усвоения материал. Учителят обръща внимание на грубите грешки, които нарушават общуването, като отново търси начини за тяхното преодоляване. На този етап не се предвижда изпитване с оценка.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ПРОГРАМАТА

Обучението по английски език във втори клас следва принципите на комуникативния и когнитивния подход, които са се утвърдили в съвременната методика. То се определя от следните общи педагогически принципи: ориентираност към възможностите и интересите на учениците; съдържателност и реалистичност на учебното съдържание; комуникативност и интерактивност на учебните дейности; разнообразие, занимателност и наситеност на учебния процес с достъпни външни опори, включително и продукти на новите технологии, интегрирано развитие на всички умения като едно цяло в контекст на богата, разностранна културна информация и чрез осъществяване на връзки с други области на знанието.

Наред с общите методически принципи са взети предвид и характерните особености на децата в тази възрастова група – конкретно, предметно мислене, добра, но краткотрайна памет, неустойчивост на вниманието, невъзможност да се оперира с чисто абстрактни категории, неспособност да разграничават ясно реалния от въображаемия свят, ограничени социални и културни знания.

Посочените възрастови характеристики на учениците, както и общите педагогически принципи, залегнали в програмата, налагат следните изисквания при нейното използване:

Обучението по езика се осъществява на семантико-функционална основа чрез разнообразни, богато онагледени, занимателни комуникативни задачи, песни и игри. Лекционната форма на преподаване е сведена до минимум, като се стимулира активно участие в смислени дейности, близки до интересите и реалните занимания на децата и способстващи за осъзнаване на реалистичността и полезността на изучаваните комуникативни модели и структури. Езиковите знания и умения се изграждат като едно цяло – граматиката индуктивно, а речевите умения интегрирано. Общуването се осъществява предимно чрез заучени типови комуникативни модели.

Още от този начален етап на обучението започва и изграждането на комуникативната компетентност на учениците, което предполага усвояване на система от знания и умения в следните области:

- *Езикова компетентност* – знания за граматичната (фонологична, морфо-синтактична и лексикална) система на английския език.
- *Психолингвистична компетентност* – умения за слушане, четене, писане и говорене.
- *Социокултурна компетентност* – умения за изразяване на основни комуникативни функции и изпълнение на различни социални роли в съответствие със социокултурния контекст; осъзнаване на собствената идентичност в контекста на обогатени знания за други народи и култури;
- *Интерактивна компетентност* – умения за общуване, за използване на подходящи комуникативни стратегии за преодоляване на евентуални комуникативни проблеми.
- *Компетентност за самостоятелно управление на учебния процес* – умения за самостоятелно

организиране и контролиране на обучението и самооценка на собствените постижения.

Когнитивното усвояване на английския език предполага разпознаване на чуждата реч, свързване на звук и образ, сравняване с познатото, откриване на ново знание, осмисляне (интегриране), запаметяване и активна употреба на изученото. Когнитивните акценти в обучението налагат да се използват учебни задачи, които имат висока познавателна стойност, развиват логическото мислене и насърчават прилагането на творчество и въображение при изпълнението им. Именно чрез такива задачи е възможно да се осъществява най-тясна връзка с други предметни области и чуждоезиковото обучение да допринася за общото интелектуално и психологическо развитие на децата.

При *селекцията и организацията* на учебния материал и дейности би следвало да се съблюдават следните критерии:

Тематичните области се разработват циклично и спираловидно. Темите се въвеждат чрез постепенно надграждане, разширяване и задълбочаване, за да се осигури възможност за затвърждаване на изучения материал.

Текстовете за четене и слушане са кратки, разнообразни и занимателни. Те съответстват на интелектуалните възможности и интереси на децата и представят езика на живата реч. Добре е да се използват традиционни английски песни, стихове, скоропоговорки и гатанки за плавно въвеждане на културни елементи и разширяване на кръгозора на децата.

Селекцията на лексиката се определя от критериите за достъпност, честотност и полезност за комуникацията. Езиковите единици трябва да се представят в смислен контекст чрез дейности, които насочват учениците към самостоятелно откриване на значението и формата им.

Социокултурната информация е в съответствие с познавателните и социалните възможности на учениците на тази възраст и трябва да способства за разширяване на техния кръгзор. Необходимо е въведената културна информация да предразполага към сравняване на родната и чуждата култура и да възпитава в толерантност и отвореност към други културни ценности. За развиване на комуникативни умения от особено голямо значение е да се използват разнообразни интерактивни дейности, представящи различни социални роли в реалистичен контекст, и чрез подходящи речеве и поведенчески модели за подражание.

Учебните дейности и задачи отговарят на следните изисквания: те са забавни и разнообразни по формат, ситуирани са в реалистичен, подходящ за тази възраст комуникативен контекст, и дават възможност за откривателство, логическо разсъждение, осъществяване на връзки с други предметни области и изява на собствените творчески заложби. Подходящи са задачи за рисуване, оцветяване, моделиране, сортиране по множества, свързване на текст с илюстрация и др. Песните, стихотворенията и приказките спомагат за лесно усвояване на езика и развиват естетически вкус. Ролевите игри, игрите, включващи физически действия, и драматизациите развиват уменията за общуване и усвояване на нормите за социално поведение. Състезателните игри развиват спортен дух и възпитават в нормите на колективност, екипност и спортменство.

При *степенуването* на учебния материал и подбора на учебните задачи е необходимо да се вземат предвид също така и приликите и разликите между родния и чуждия език, за да се даде възможност на учениците да се възползват от положителния пренос на знания и умения в областите на сходство и да се неутрализира отрицателния пренос при различия между двете езикови системи.

Специфичните особености на учениците на тази възраст изискват при преподаване да се използва принципът за интегрирано развитие на всички умения. Във фазата на ПРЕДСТАВЯНЕ учениците слушат английска реч и се ориентират в съответния контекст с помощта на подходящ нагледен материал. Фазата на ЗАУЧАВАНЕ обхваща широк кръг дейности – от имитация и повторение до трениране по роли на функционално комуникативни модели и задачи за разсъждение. През крайната фаза – ПРИЛАГАНЕТО се предлагат дейности, които дават възможност новият материал да се интегрира със знанията, усвоени преди това, и да се използва за задоволяване на собствени комуникативни цели – на тази възраст предимно по модел.

Педагогическите принципи, залегнали в програмата, предполагат съчетаване на когнитивни и комуникативни методи на преподаване, което е особено полезно, когато се работи с по-големи нехомогенни класове. Така обучението може да се диференцира съобразно възможностите и стиловете на учене на учениците, като по-пасивните и умозрителни деца се насърчават да се включват по-активно в комуникативните дейности (напр. ролеви игри), а на по-импулсивните деца се възлагат задачи за разсъждение (напр. гатанки, игрословици и др.).

Специално внимание се обръща на огромяването на децата. Тъй като в повечето случаи вероятно ще има деца, които вече познават латинската азбука и такива, които не я познават, добре е буквите да се въвеждат на семантико-асоциативен принцип посредством разнообразни визуални средства, за да се задържи вниманието и интересът на всички деца. За усвояването на особеностите на английския правопис се препоръчва да се използват разнообразни игрови задачи, които да помогнат на децата да осъзнаят основните графемно-фонемни съответствия.

Учебните дейности и задачи трябва да се организират така, че да позволяват балансирано разпределение на времето в клас за самостоятелна работа и работа по групи. Добре е още от самото начало да се помага на учениците да развиват стратегии за самостоятелно учене и контролиране на собствените си постижения. Наред с това важно е да се работи също по двойки и групи, за да се усвоят уменията за реално общуване, да се тренират различни модели на комуникативно поведение и да се усвоят основни компенсаторни стратегии за преодоляване на комуникативни проблеми. Допустимо е на този етап родният език да се използва по-активно като опора, за да се избегнат стресови ситуации и да се подпомогнат децата в изучаването на чуждия език като пренасят умения, които вече владеят в родния си език.

На този начален етап страноведската информация за англоезичните страни е сравнително оскъдна, но много важна, за да могат децата да осъзнаят културното многообразие на света, в който живеем. За да се научат да откриват прилики и разлики в културното поведение на хората по света, те трябва да познават собствената си култура. Затова е добре да бъдат насърчавани да разказват за себе си, за характерни български празници, нрави и обичаи. Наред с изграждането на собствената идентичност у децата трябва да се изгражда и отношение на толерантност и уважение към непознатите чужди култури и народи.

Като се има предвид, че най-добрата мотивация за изучаването на чуждия език е осъзнаването на неговата полезност за задоволяване на собствени комуникативни нужди, препоръчва се децата да се насърчават да използват максимално усвоените знания по чуждия език извън класната стая – гледане на английски филми по телевизията, компютърни игри, книжки с комикси и др. Домашните работи са директно продължение на изученото в клас.